

e-GUARDIAN programa (2.0 atmaina)

Žinių sritis	Nr.	Žinios
1. Pagrindinės e. saugumo žinios	1.1.	Suprasti įvairaus informacijos turinio (atvirojo, privataus, verslo ir kt.) ypatumus.
	1.2.	Žinoti duomenų apsaugos teisės aktus (suprasti atsakomybę už savo veiksmus internete: neskelbti informacijos be leidimo, būti atsakingam už savo komentarus, nesisiūsti muzikos, filmų ir kt.).
	1.3.	Suprasti galimybių ir pavojų vienovę žiniatinklyje 2.0.
	1.4.	Suprasti tapatybės sąvoką.
	1.5.	Žinoti apie įvairius tapatybės vagystės būdus (slaptas kopijavimas, išviliojimas, nužiūrėjimas, ištrintos informacijos atkūrimas – angl. <i>skimming, pretexting, shoulder surfing, information diving</i>).
	1.6.	Žinoti apie socialinę inžineriją ir jos metodus.
	1.7.	Žinoti apie kibernetinius nusikaltimus, vaikų išnaudojimą internete, finansines apgavystes, galimą žalą ir į ką kreiptis dėl aptiktų neteisėtų duomenų.
	1.8.	Suprasti kompiuterių užkrėtimo grėsmes (virusus, Trojos arklius, šnipinėjimo programas, nepageidaujamas reklamas, ir kt.). Žinoti, kada ir kaip kenkėjiška programinė įranga gali patekti į kompiuterinę sistemą.
	1.9.	Žinoti apie organizacinę saugą: mokyklos saugą, mokyklų tinklalapių naudojimą, turinio skelbimą, prieigą, ir kt.
	1.10.	Žinoti apie interneto etiketą ir kitas pagrindines elgesio kibernetinėje erdvėje taisykles (RFC 1855).
	1.11.	Suprasti <i>Online Safety 3.0</i> programą ir žinoti, kaip apsaugo skaitmeninis pilietiškumas.
2. Privatumas ir duomenų tvarkymas	2.1	Skirti duomenis nuo informacijos.
	2.2	Suprasti skaitmeninių duomenų valdymo galimybes ir riziką atvejais nuo atviro bendradarbiavimo iki visiško privatumo.
	2.3	Žinoti kelių lygių slaptažodžius, jų pakeitimo ir saugojimo taisykles.
	2.4	Žinoti saugius registravimosi kompiuteryje būdus.
	2.5	Žinoti apie daugelio vartotojų paskyras įvairiose skaitmeninėse aplinkose. Suprasti prieigos teisių prasmę ir svarbą, vartotojo asmeninę paskyrą ir kaip atskiriami skirtingų vartotojų duomenys.
	2.6	Žinoti duomenų šifravimą, dešifravimą ir slaptažodžiu apsaugotus dokumentus.
	2.7	Suprasti, kas yra intelektinė nuosavybė internete
	2.8	Suprasti duomenų atsarginių kopijų naudą bei paskirtį ir kaip atkurti prarastus duomenis.

Žinių sritis	Nr.	Žinios
3. Saugumo priemonės ir tinklo saugumas	3.1.	Žinoti kompiuterių tinklų rūšis (vietinį tinklą (LAN), platųjį tinklą (WAN), virtualųjį privatųjį tinklą (VPN)) ir kodėl reikalinga apsauga.
	3.2.	Žinoti skirtingus prisijungimo tinkle būdus (kabelis, bevielis ryšys, mobilieji tinklai).
	3.3.	Gebėti saugiai naudotis bevieliu tinklu ir žinoti, kaip prisijungti prie apsaugoto bei neapsaugoto bevielio tinklų.
	3.4.	Išteklių (rinkmenų, spausdintuvo, darbalaukio) bendrinimas ir prieiga prie jų tinkle.
	3.5.	Suprasti kompiuterių tinklų saugos priemones (užkardą, antivirusines programas, programas prieš šnipus, brukalų blokavimą, apsaugą slaptažodžiu, bevielio prisijungimo šifravimą).
	3.6.	Gebėti naudotis standartinėmis OS integruotomis apsaugos priemonėmis.
	3.7.	Mokėti įjungti ir išjungti standartinių operacinių sistemų integruotas saugumo priemones (užkardas ir kt.) bei reguliuoti jų apsaugos lygį.
	3.8.	Žinoti, kuo skiriasi aktyvioji antivirusinė apsauga nuo pasyviosios. Žinoti, ką ir kokia tvarka reikia daryti įtarus, kad kompiuterinė sistema yra užkrėsta. Žinoti, kuo skiriasi užkrėstos rinkmenos pašalinimas, karantinavimas ir išgydymas.
	3.9.	Žinoti, kaip tikrinti, atsisiųsti ir naudoti operacinės sistemos bei programinės įrangos naujinius, žinoti antivirusinės programos virusų aprašų rinkmenos svarbą. Suprasti šių naujinių naudą.
	3.10.	Neformalioji ir formalioji periodinė išorinė patikra.
4. Nepilnamečiai ir naujokai tinkle	4.1	Suprasti bendravimo su nepilnamečiais ir naujais vartotojais apie saugos IT pasaulyje svarbą.
	4.2	Suprasti nepilnamečių saugesnio naudojimosi internetu stebėjimo, filtravimo ir kontrolės priemonių taikymo tikslus.
	4.3	Žinoti įvairių būdų šviesti, stebėti ir kontroliuoti naudojamą socialiniais tinklais bei kitomis interneto svetainėmis.
	4.4	Gebėti kurti vaikų naudojimosi kompiuteriu bei internetu taisykles ir taikyti priemones priklausomai nuo amžiaus ir sociokultūrinių aplinkybių.
	4.5	Suprasti apsaugančios programinės įrangos privalumus ir ribotumą.
5. Socialiniai tinklai ir saugus naudojimas internetu	5.1	Žinoti, kaip pradėti ir baigti saugaus naršymo seansą (<i>https</i> , spynos piktograma, visada išsiregistruoti ir užverti naršyklės langą). Žinoti nesaugaus naršymo pasekmes.
	5.2	Žinoti apie interneto slapukų bei <i>ActiveX</i> valdiklių privalumus, trūkumus ir pavojus. Žinoti apie priemones, užtikrinančias saugumą naršant internete.
	5.3	Mokėti tvarkyti laikinąsias interneto rinkmenas, naršymo istoriją,

Žinių sritis	Nr.	Žinios
	5.4	slaptažodžius, slapukus ir automatiškai renkamus duomenis. Gebėti saugiai prisijungti prie e. paslaugų ir saugių aplinkų, - prisijungti, naudotis, atgauti prarastus slaptažodžius.
	5.5	Žinoti, kada ir kokiais atvejais asmeninė informacija gali būti skelbiama internete (pavyzdžiui, buvimo namie būseną).
	5.6	Žinoti, su kuo būtina susisiekti aptikus netinkamą informaciją apie save ar apie savo skaitmenines tapatybes.
	5.7	Suprasti kritinio mąstymo lavinimo būtinybę vertinant interneto turinį ir tapatybes (pavyzdžiui, tinklaraščiuose, Vikipedijoje, socialiniuose tinkluose, forumuose ir kt.).
	5.8	Suprasti netinkamo turinio grėsmes įvairioms žmonių grupėms (asmenybės dvilypumas, psichologinė žala, rasizmas, religinė sekta, viliojimas ką nors nusipirkti ar atskleisti savo duomenis, informacija apie narkotikus, smurtas ir t. t).
	5.9	Suprasti, kas yra interneto socialiniai tinklai, kokios jų galimybės ir rizika. Amžiaus grupės naudojantis socialiniais tinklais. Informacijos atskleidimo būdai ir požymiai. Suprasti potraukį atskleisti asmeninę informaciją internete.
	5.10	Žinoti įvairias socialinių tinklų rūšis (pagrįstus draugyste arba nauda) ir sugebėti juos naudoti nekenksmingai ir saugiai (tinkamos paskyros privatumo nuostatos).
	5.11	Žinoti, kokio tipo informaciją rekomenduojama skelbti socialiniuose tinkluose, atsakyti už paskelbtą turinį ir žinoti galimą jo poveikį.
	5.12	Suprasti, kad bendravimas internetu atspindi realųjį gyvenimą.
	5.13	Mokėti saugiai siųsti ir gauti elektroninį paštą: žinoti, kaip atmesti laišką iš konkrečių elektroninio pašto adresų. Žinoti, kaip elgtis su elektroninio pašto pranešimais iš nežinomų siuntėjų, brukalais ir užkrėstais kenkėjiškais programomis. Žinoti apie apgaulingus, melagingus, grandininius laiškus.
	5.14	Žinoti, kaip saugiai bendrauti tiesioginėmis žinutėmis. Suprasti konfidencialumą, pavyzdžiui: dalijantis rinkmenomis, neatskleidžiant svarbios informacijos ir pan.
	5.15	Suprasti bendravimo internete grėsmes: virtualias pažintis, priekabiavimą, komentavimą.
	5.16	Suprasti priklausomybę nuo interneto.